

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.57.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek
Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 14826 Pana Posła Krzysztofa Habury wraz z grupą posłów, w sprawie renty rodzinnej dla wdowy lub wdowca oraz renty wdowiej, proszę przyjąć poniższe informacje.

Ustawa z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1243) wprowadziła od 1 stycznia 2025 r. dla osób, które spełniają warunki określone w tym akcie nową regułę zbiegu prawa do renty rodzinnej po zmarłym małżonku z prawem do własnego świadczenia o charakterze emerytalno-rentowym. Przepisy ustawy przewidują, że w przypadku zbiegu prawa do powyższych świadczeń, począwszy od 1 lipca 2025 r., jedno świadczenie wypłacane jest wdowie lub wdowcowi w całości, a drugie w wysokości 25% (w okresie przejściowym, tj. od 1 lipca 2025 r. do 31 grudnia 2026 r. – 15%). Przed tą datą w przypadku zbiegu prawa do kilku świadczeń emerytalno-rentowych obowiązywała zasada wypłaty jednego świadczenia.

Przywołana ustawa nie wprowadziła zmian w zasadach ustalania renty rodzinnej oraz w jej wysokości. Oznacza to, że renty rodzinne, które nie są wypłacane w zbiegu na zasadzie tzw. renty wdowiej funkcjonują na dotychczasowych zasadach. Zagadnienia poruszone w interpelacji dotyczą zatem nie rozwiązań określanych mianem „renty wdowiej”, ale ogólnych zasad nabywania prawa do renty rodzinnej przez wdowy.

Renta rodzinna jest świadczeniem z ubezpieczenia społecznego mającym na celu zapewnienie środków pieniężnych po śmierci ubezpieczonego tym spośród członków jego rodziny, którzy wraz z jego śmiercią utracili żywiciela. Zasady nabywania prawa do renty rodzinnej oraz ustalania jej wysokości zostały ściśle określone przepisami ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2025 r. poz. 1749, z późn. zm. dalej jako: ustawa emerytalna). Zgodnie z art. 65 ust. 1 ustawy emerytalnej renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń.

Renta rodzinna stanowi odrębne świadczenie z systemu ubezpieczeń społecznych, wtórne w stosunku do prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, które przysługiwało lub przysługiwałoby zmarłemu. Jest ona wypłacana w przypadku wystąpienia ryzyka ubezpieczeniowego, jakim jest śmierć żywiciela rodziny, której konsekwencją jest utrata bądź pomniejszenie środków utrzymania. Z kolei wysokość świadczenia jest efektem wypracowania stażu ubezpieczeniowego przez nieżyjącego członka rodziny i konsekwencją opłacania przez niego składek na ubezpieczenia społeczne. Podstawową funkcją renty rodzinnej jest zatem czasowe zapewnienie środków egzystencji rodzinie zmarłego, którą utrzymywał – przede wszystkim jego dzieciom.

Zgodnie z art. 70 ustawy emerytalnej prawo do renty rodzinnej przysługuje wdowie, jeżeli w chwili śmierci męża miała ukończone 50 lat lub była niezdolna do pracy. Renta rodzinna przysługuje też wdowie, która nie osiągnęła tego wieku, ale wychowuje co najmniej jedno z dzieci, wnuków lub rodzeństwa uprawnione do renty rodzinnej po zmarłym mężu, które nie ukończyło 16 roku życia. W przypadku, gdy przyjęte na wychowanie i utrzymanie przed osiągnięciem pełnoletności wnuki, rodzeństwo i inne dzieci kształcą się w szkole, wdowie przysługuje renta rodzinna po zmarłym mężu do ukończenia przez nie 18 roku życia.

Uprawienie do renty rodzinnej przysługuje również wdowie, która ukończyła 50 lat lub stała się niezdolna do pracy po śmierci męża, nie później jednak niż do 5 lat od jego śmierci lub od zaprzestania wychowywania dziecka do 16 roku życia (18 roku życia, jeśli kontynuuje ono naukę) albo od zaprzestania wychowywania dziecka uznanego za całkowicie niezdolne do pracy.

Każda wdowa ma prawo do uzyskania renty rodzinnej z tytułu śmierci małżonka, o ile spełnia określone w ustawie warunki, bez względu na to, czy sama opłacała składki do systemu ubezpieczeń społecznych. Takie same warunki w zakresie prawa do renty rodzinnej dotyczą wdowców.

Aktualnie w resorcie rodziny nie są prowadzone prace w przedmiocie zmiany warunków nabycia prawa do renty rodzinnej. W każdym przypadku szczegółowa konstrukcja warunków nabycia prawa do renty rodzinnej określająca krąg uprawnionych do świadczenia musi być rozpatrywana nie tylko w kontekście skutków społecznych takiego rozwiązania, ale także – co niemniej istotne – także sytuacji Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz możliwości budżetu państwa, który w określonym zakresie dotuje wydatki na świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych.

Należy przy tym zauważyć, że postulowane przez Pana Posła złagodzenie warunku wiekowego w przypadku prawa wdowy do renty rodzinnej nie spowodowałoby, że osoby te uzyskałyby prawo do wypłaty świadczeń w zbiegu na zasadach tzw. renty wdowiej. Zgodnie bowiem z art. 95a ust. 2 pkt 3 ustawy emerytalnej uprawnienie do wypłaty świadczeń w zbiegu w takim trybie przysługuje osobie, która nabyła prawo do renty rodzinnej po zmarłym małżonku nie wcześniej niż 5 lat przed osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego, a więc kobiecie, która ukończyła 55 lat oraz mężczyźnie, który ukończył 60 lat.

Wprowadzenie tego warunku wynikało z konieczności skierowania renty wdowiej do osób najbardziej potrzebujących, które w sposób dotkliwy finansowo odczuły stratę osoby bliskiej, a ze względu na wiek nie mają możliwości samodzielnego poprawienia swojej sytuacji bytowej.

Należy również podkreślić, że renta wdowia stanowi inną konstrukcję prawną niż samodzielne świadczenie, jakim jest renta rodzinna i z tego względu może podlegać odmiennym regułom w zakresie warunków nabywania do niej uprawnień oraz innym ograniczeniom (jak np. w przypadku limitu wysokości pobieranych świadczeń).

Pragnę zapewnić, że w Ministerstwie Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej brane są pod uwagę wszystkie postulaty świadczeniobiorców, również te dotyczące zmiany przepisów emerytalno-rentowych. Zgłaszane uwagi stanowią dla Ministra istotną wskazówkę przy podejmowaniu działań zmierzających do doskonalenia systemu emerytalnego.

Niemniej ze względu na fakt, że każda zmiana w systemie emerytalnym niesie ze sobą poważne konsekwencje finansowe i dotyczy wielu osób propozycje wprowadzenia nowych

rozwiązań w tym obszarze winny być skrupulatnie analizowane. Dotyczy to również rozszerzenia kręgu uprawnionych do renty wdowiej, co w każdym przypadku będzie się wiązało z koniecznością zwiększenia dotacji do Funduszu Ubezpieczeń Społecznych z budżetu państwa. Kluczowe w tej sprawie pozostaje stanowisko Ministra Finansów i Gospodarki, zgodnie z którym aktualne rozwiązania odpowiadają możliwościom budżetu państwa. Zmiana tego stanowiska jest kluczowym warunkiem powodzenia ewentualnych prac związanych z warunkami nabycia prawa do łączenia świadczeń na zasadzie tzw. renty wdowiej.

Informuję, że Rada Ministrów, zgodnie z ustawą z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw, dokona w 2028 roku weryfikacji wskaźnika wysokości świadczeń w zbiegu. Jej celem będzie ocena zasadności jego podwyższenia, uwzględniając na tle sytuacji społeczno-gospodarczej kraju położenie osób uprawnionych do wypłaty świadczeń w zbiegu. Da to również okazję do całościowego przeglądu przepisów dotyczących renty wdowiej – w tym określających krąg osób uprawnionych do korzystania z tego rozwiązania.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

dr hab. Sebastian Gajewski, prof. uczelni

Podsekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/